

Előszó

A honvédtisztképzés mikéntje az elmúlt 150 évben szinte folyamatosan különböző nézetek, elképzelések keresztüzében állt. A m. kir. Honvédség vezetői, a tisztképző intézet oktatói sokat írtak, tanácskoztak arról, hogy milyen célokat, képzési követelményeket határozzanak meg. Rosszabb esetben ezek vita nélkül, parancsok formájában váltak végrehajtandó feladatokká. Az 1930-as években is kialakult egy elvi vita, hogy a katonai felsőoktatási intézmény képzési és nevelési céljának meghatározásakor mi legyen az elsődleges. Az egyik oldal az egyéniségformáló, általános műveltséget gazdagító humán tárgyak érvényre juttatása mellett érvelt, mert ily módon a tisztek „teljesebb mértékben” illeszthetők be a polgári társadalomba, míg például Szombathelyi Ferenc ezredes, majd tábornok, a Ludovika Akadémia akkori parancsnoka – nem becsülve le az általános műveltség hasznosságát – a tiszt számára meghatározónak a katonai szakmai műveltséget tartotta. Olyan tiszteket akart nevelni, akik mindenekelőtt vezetésre képesek, és hivatástudatból vállalják a szolgálatot. A két irányzat azonban jól megfér egymás mellett az Akadémián, legfeljebb a hangsúlyok változtak, ahogy váltották egymást a vezérkari főnökök vagy iskolaparancsnokok.

Egy visszaemlékező, Kádár Gyula ezredes szerint az Akadémián nagy gondot fordítottak az általános műveltség fejlesztésére, „az alpműveltség ugyanolyan volt, mint a kor minden más főiskoláján”. A Ludovika képzési rendszere azonban alapvetően eltért a polgári főiskolákétól, ugyanis kifejezetten fontos volt „a honvéd tisztikarnak a köztisztviselőktől való különálló jellegének kidomborítása”.

Egy 1918-as oktatási utasítás is meghatározta az oktató-nevelő munka céljait. E szerint a leendő tisztekben a jövőendő hivatásukra irányított becsületes, igazi katonás gondolkodást kell felkelteni és azt megszilárdítani. Emellett az általános műveltségre, katonai képzettségre és olyan fokú szellemi önállóságra kell nevelni az akadémikusokat, hogy hivatásos tisztként a szabályzat szerint, de kreatívan tudjanak vezetni, keresve a fejlődés lehetőségeit. Az utasításban külön kiemelendők tartották a tervszerű testi képzést, a fizikai felkészítést: „katonailag szükséges mindazon ügyesség gyakorlása, mely a testnek és a férfiaságnak fejlesztését előmozdítja, hogy a növendék a legénység tanítójaul hamarosan alkalmazható legyen”.

A fenti utasítás a következőkben foglalta össze a legfontosabb jellembeli tulajdonságokat, amelyeket fejleszteni kellett: vallásosság, hazaszeretet, a katonai

pálya iránti lelkesedés, becsületesség, hűség, bajtársiasság, kötelességérzés, bátorság, engedelmesség, őszinteség, következményekért helytállás.

A Ludovika Akadémia képzésének céljai között mindig szerepelt az, hogy az intézmény hazájukat forrón szerető, vallásos, megbízható, alárendeltjeikről gondoskodó, lovagias gondolkodású tiszteket bocsásson ki a falai közül. Ugyancsak jelentős szerepet szántak a társasági és kulturális nevelésnek. Amellett, hogy az akadémikusok a tanórákon tanultak táncolni, énekelni, vívni és lovagolni, a Levente Körökben megismerkedhettek a művészetek majd minden ágával, és a hadtudományon és hadművészetén kívül más tudományterületekkel is. E munkába valóban a főváros lehető legjobb művészeit, tudósait vonták be. A színház, opera, operett világa sem maradhatott ismeretlen számukra, de ott-honosan kellett mozogniuk a bálokon és a társadalmi élet más rendezvényein is.

A Ludovika Akadémián tehát mindenkor törekedtek a korszerű katonai-szakmai ismertet átadására, ahogy arra is, hogy a végzett hallgatók birtokában legyenek egy diplomás embertől elvárható általános műveltségnek és a viselkedési szabályoknak, s egyben rendelkezzenek a honvédtiszttól megkövetelt fegyelmi, erkölcsi, jellembeli tulajdonságokkal is. E célok megvalósulása sok mindentől függött, a társadalmi környezettől éppúgy, mint az Akadémiát fenntartó Honvédelmi Minisztériumtól, illetve a Honvédség felső vezetésétől. Azt, hogy az Akadémia oktatóinak a munkáját sikeresnek tartjuk, e könyvünkkel kívánjuk igazolni. Még akkor is így látjuk, ha voltak, akik utóbb nem az Akadémiához méltóan cselekedtek vagy éltek.

Nem minden Ludovikát végzett tiszt maradt katona, de aki levetette az egyenruhát, azok között is bőséggel találhatunk olyanokat, akik más területen komoly sikert, eredményt értek el. Művészek, tudósok, politikusok lettek vagy komoly sportsikereket mondhattak magukénak. A többségnek pedig, akik katonaként szolgálták hazájukat, helyt kellett állniuk egyik vagy másik, vagy mindkét világháborúban, majd túlélni az 1940-es, 1950-es évek megaláztatásait. Sokuknak, akik az itthon maradást választották, ezek után is sikerült új egzisztenciát építeniük, megbecsülést kivívniuk. Mindez a ludovikás nevelés nélkül elképzelhetetlen lett volna, amint azt maguk is elmondták visszaemlékezéseikben, a velük készült interjúkban.

A könyvben szereplő életrajzokat önkényesen válogattuk, lehetett volna – a jövőben tervezzük is – más személyeket, más pályafutásokat is választani. A célunk az volt, hogy konkrét személyek sorsán keresztül bemutassuk azok sokféleségét, igazoljuk, hogy mindaz, amit a Ludovika Akadémiáról gondolunk, nem csupán mítosz.

Csikány Tamás